

MONITORINGCOMMISSIE CODE PENSIOENFONDSEN

Stichting van de Arbeid
Bezuidenhoutseweg 60
2594 AW DEN HAAG

Pensioenfederatie
Prinses Margrietplantsoen 90
2595 BR DEN HAAG

Den Haag, 18 januari 2024

Betreft: verantwoording heeft zich inmiddels goed ontwikkeld

Geachte besturen,

Op 1 januari 2024 is de vernieuwde en compactere Code Pensioenfondsen van kracht geworden. Dat is reden voor ons als Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen (Monitoringcommissie) om ook over te gaan op een korte en bondige rapportage in de vorm van een briefadvies.

De focus van ons briefadvies ligt op het verantwoordingsorgaan vanwege de nog niet eerder door ons onderzochte rol van dit orgaan in de governance van pensioenfondsen én omdat het verantwoordingsorgaan een belangrijke adviesrol heeft bij het “invaren” (in lijn met de Wet toekomst pensioenen). Ook de Stichting van de Arbeid en Pensioenfederatie vonden, als dragende partijen van de Code Pensioenfondsen, deze vraagstelling van belang.

Het verantwoordingsorgaan speelt een belangrijke rol binnen de Nederlandse pensioenfondsen en fungeert als mechanisme om toezicht te houden op het handelen van het bestuur en het interne toezicht. Tot de belangrijkste verantwoordelijkheden behoren onder meer het om verantwoording vragen van het bestuur, het geven van gevraagd en ongevraagd advies en het uitoefenen van adviesrechten. Het verantwoordingsorgaan houdt, vanuit het principe dat de belangen van alle belanghebbenden in aanmerking worden genomen, toezicht op de inspanningen van het bestuur om verschillende belangen met elkaar in evenwicht te houden of brengen.

Bevindingen

De Monitoringcommissie constateert dat het verantwoordingsorgaan fungeert als een cruciale schakel in het waarborgen van transparantie, verantwoording en vertegenwoordiging van belanghebbenden in de governance van pensioenfondsen. Het effectief functioneren van het verantwoordingsorgaan is gebaat bij rolvastheid en het aanbrengen van focus. Het structureren van jaarplanningen en informeel overleg is daarbij dienstig. De Monitoringcommissie leidt dat af uit het onderzoek dat USBO in opdracht van de Monitoringscommissie heeft uitgevoerd en de één op één gesprekken en bijeenkomsten met verantwoordingsorganen en de besturen die de Monitoringscommissie heeft gehouden.

Aanbevelingen

De aanbevelingen richten we uiteraard aan de dragende partijen als opdrachtgever. Tegelijk brengt de Monitoringcommissie de volgende vijf aanbevelingen van harte onder de aandacht bij de verantwoordings- en belanghebbendenorganen. De aanbevelingen zijn gebaseerd op de goede praktijkvoorbeelden die verantwoordingsorganen en pensioenfondsen elkaar aanreikten.

Een *goede taakopvatting* van het verantwoordingsorgaan is essentieel voor het behouden van invloed binnen het bestuursmodel. Door te blijven aansluiten bij de hoofdlijn van zijn verantwoordelijkheden kan het verantwoordingsorgaan een belangrijke bijdrage leveren aan het effectief functioneren van het pensioenfonds. Het verantwoordingsorgaan zal zich daarbij niet moeten willen ontwikkelen tot een schaduwbestuur maar voor zichzelf de belangrijkste verantwoordings- en adviespunten benoemen. Daardoor wordt het adviserend en agenderend vermogen van het verantwoordingsorgaan versterkt.

Verantwoordingsorganen richten zich, bij een juiste opvatting van hun rol, op de belangen van alle belanghebbenden en streven geen deelbelangen na.

MONITORINGCOMMISSIE CODE PENSIOENFONDSEN

De Monitoringcommissie beveelt verantwoordingsorganen aan om het voorgaande in de zelfevaluatie aan de orde te stellen.

Het verantwoordingsorgaan hanteert zowel *formele als informele benaderingen* om zijn verantwoordelijkheid te vervullen. Formeel zorgt het ervoor dat het bestuur verantwoordelijk blijft voor zijn besluiten en handelingen. Informeel wordt een cultuur van openheid en transparantie gecreëerd, waardoor het verantwoordelijkheidsgevoel, verantwoordingsbesef en het besef van gezamenlijkheid binnen de organisatie wordt bevorderd.

Het verantwoordingsorgaan moet *zichtbaar zijn voor zijn achterban* en met hen in gesprek gaan om hun verwachtingen en voorkeuren te begrijpen. Deze betrokkenheid *schept vertrouwen* en zorgt voor voortdurende steun voor de handelingen van het verantwoordingsorgaan, waardoor een robuuste en coöperatieve bestuursomgeving in stand blijft. Dit vertrouwen in het verantwoordingsorgaan wordt eveneens bevorderd door een voor de achterban geloofwaardige *samenstelling* van het verantwoordingsorgaan dat zich uit in heldere en transparante *criteria* in profielen die een geloofwaardige samenstelling waarborgen.

Het verantwoordingsorgaan moet rekening houden met de wensen van belanghebbenden en bereid zijn *daadkrachtig* en *onafhankelijk* op te treden. Deze autonomie wekt vertrouwen in het bestuursmodel van het pensioenfonds en toont aan dat het orgaan zich *inzet om de belangen van alle deelnemers te behartigen*.

Om zijn taken effectief te kunnen uitvoeren, moet het verantwoordingsorgaan zich kunnen *verzekeran van secretariële* en – indien gewenst – *inhoudelijke ondersteuning*. Deze ondersteuning zorgt voor een gerichte benadering van verantwoordelijkheden en zorgt ervoor dat het verantwoordingsorgaan zich kan concentreren op zijn primaire missie zonder onnodige afleiding.

MONITORINGCOMMISSIE **CODE** **PENSIOENFONDSEN**

Ten slotte

De Monitoringcommissie benadrukt dat een goed ontwikkeld verantwoordingsbesef bij bestuurders en toezichthouders ertoe leidt dat zij een goed functionerende verantwoordingsrol binnen de governance actief nastreven.

Alles overziend speelt het verantwoordingsorgaan van de Nederlandse pensioenfondsen een belangrijke rol bij het handhaven van transparantie, verantwoording en vertegenwoordiging van belanghebbenden. Door een eigen aanpak te hanteren, rolvastheid te behouden, met stakeholders in gesprek te gaan, daadkrachtig op te treden en ondersteuning af te dwingen, draagt het verantwoordingsorgaan in belangrijke mate bij aan het effectief functioneren van het bestuursmodel van het pensioenfonds.

Wij versturen deze aanbeveling conform afspraak ook aan de minister voor APP.

Als laatste bedanken we alle pensioenfondsen en hun ondersteuning voor de bereidheid om bij te dragen aan het onderzoek door aanwezig te zijn op bijeenkomsten, enquêtes in te vullen en één op één gesprekken te voeren. Hieruit blijkt dat verantwoording zich inmiddels goed heeft ontwikkeld.

Met vriendelijke groeten,
namens de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen

Yvonne van Rooy
Voorzitter

Bijlagen:

1. Onderzoeksrapport USBO 'Functioneren van verantwoordingsorganen bij pensioenfondsen'
2. Overzicht diversiteit besturen over 2022